

Rečenice u administrativnom stilu hrvatskog jezika

Pavlović, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:757519>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

PETRA PAVLOVIĆ

REČENICE U ADMINISTRATIVNOME STILU HRVATSKOGA JEZIKA

ZAVRŠNI RAD

PULA, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

PETRA PAVLOVIĆ

REČENICE U ADMINISTRATIVNOME STILU HRVATSKOGA JEZIKA

ZAVRŠNI RAD

JMBAG: 0303056713

SMJER: Hrvatski jezik i književnost

KOLEGIJ: Sintaksa hrvatskoga standardnog jezika

MENTORICA: doc. dr. sc. Teodora Fonović Cvijanović

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Petra Pavlović, kandidatkinja za prvostupnicu hrvatskoga jezika i književnosti ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Petra Pavlović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Rečenice u administrativnome stilu hrvatskoga jezika koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA RADA	2
3. SUŽIVOT ČOVJEKA I JEZIKA	3
4. JEZIK – KOMUNIKACIJSKO SREDSTVO	5
4.1. HRVATSKI JEZIK I POLIFUNKCIONALNOST	6
4.2. FUNKCIONALNI STILOVI HRVATSKOGA JEZIKA.....	9
5. ADMINISTRATIVNI FUNKCIONALNI STIL	11
5.1. ZNAČAJKE ADMINISTRATIVNOGA STILA	13
5.2. ŠTO (NE) PRIPADA ADMINISTRATIVNOME STILU?	17
6. REČENICE.....	19
7. REČENICE U ADMINISTRATIVNOME STILU.....	22
7.1.POSLOVNE REČENICE.....	22
7.2. ANALIZA REČENICA U ADMINISTRATIVNOME STILU.....	24
8. ZAKLJUČAK.....	32
9. LITERATURA.....	33
10. IZVORI.....	35
11. SAŽETAK.....	36
12. SUMMARY.....	37

1. UVOD

Rad na temu *Rečenice u administrativnome stilu hrvatskoga jezika* započet ćemo općenitim osvrtom na odnos čovjeka i jezika, njihov suživot i međusobnu korelaciju.

Nadalje, govorit ćemo o jeziku kao komunikacijskome sredstvu, čovjekovoj potrebi za jezikom kako bi uopće mogao društveno djelovati, ali i o jeziku kao živoj pojavi koja se neprestano mijenja. Nakon toga prelazimo na značajke hrvatskoga jezika i njegovu polifunkcionalnost, a potom ćemo objasniti polifunkcionalnost te funkcionalne stilove.

Ukratko ćemo prikazati svih pet funkcionalnih stilova hrvatskoga jezika, kao i njihove specifičnosti i činjenice po kojima su prepoznatljivi. Upravo će nam taj prikaz pomoći u shvaćanju i poimanju razlika te sličnosti između spomenutih stilova. Stilovi su sljedeći: administrativni, književnoumjetnički, znanstveni, publicistički i razgovorni. Svaki od ovih stilova ima određene značajke po kojima je prepoznatljiv. U središtu naše pozornosti bit će administrativni stil čije ćemo glavne odlike detaljno analizirati. Posebno ćemo naglasiti kratkoću, jednostavnost, neemocionalnost i strogoću jer su to njegove ključne odlike.

Naposlijetku ćemo teorijska saznanja nastojati prikazati i potkrijepiti analizom *Općeg poreznog zakona, Obiteljskog zakona* i *Ustava Republike Hrvatske* koji pripadaju zakonodavno-pravnome podstilu administrativnoga stila.

2. METODOLOGIJA RADA

Rad se sastoji od dva dijela. Prvi se dio odnosi na teorijska saznanja različitih autora čija će nam razmišljanja i stavovi pomoći u shvaćanju i razumijevanju administrativnoga stila i njegovih osnovnih značajki. Na početku ćemo se ukratko osvrnuti na odnos čovjeka i jezika, zatim na hrvatski standardni jezik i njegovu polifunkcionalnost. Ukratko ćemo iznijeti ključne pojedinosti svakoga stila, s posebnim naglaskom na administrativni stil. Proučit ćemo njegove osnovne crte te posebno analizirati obilježja po kojima je administrativni stil prepoznatljiv, upoznati se s rečenicama u njemu i ukazati na ono što zapravo ne pripada administrativnome stilu, odnosno upoznati se s pogreškama koje se često u njemu pojavljuju.

U drugome ćemo dijelu analizirati rečenice u administrativnome stilu. Korpus koji ćemo analizirati čini: *Opći porezni zakon*, *Obiteljski zakon* i *Ustav RH*. Analizom ćemo pokazati koje se vrste rečenica najčešće koriste u administrativnome stilu, a isto tako uočiti ćemo navedene opće značajke administrativnoga stila na konkretnim primjerima.

3. SUŽIVOT ČOVJEKA I JEZIKA

Čovjek je biće koje se rađa, živi i djeluje okruženo različitim ljudima. Kako bi preživio i opstao, čovjek mora naučiti komunicirati.

Upravo je komunikacija središnji pojam ljudskoga života i postojanja. Ljudi uče različite jezike jer je riječ o svojevrsnome kodu pomoću kojega pojedinac može izraziti svoje mišljenje, emocije, stanja u kojima se nalazi u određenim trenucima. Ujedno, pomoću jezika, čovjek šalje poruke, informacije, a to mu olakšava život. Međutim, čovjek može komunicirati i bez govora, ponajprije pomoću mimika i gesta.

S obzirom na to da je ljudsko biće ponajprije društveno, nužno je poznavati jezik i jezične znakove. Svaki je jezik satkan od nebrojeno mnogo riječi koje se potom spajaju u rečenice, a naposljetku u tekstove. U svijetu postoji više od šest tisuća jezika, većina ih je još uvijek aktivna, no postoje i oni jezici koji više nisu u aktivnoj uporabi. Jezik postoji i živi koliko i čovjek. Ljudi su se oduvijek sporazumijevali na različite načine, a kako su se mijenjale vremenske i društvene prilike, tako su se mijenjali i jezici. Potrebno je istaknuti činjenicu da je jezik mnogo više od načina komuniciranja. Jezik ujedno predstavlja identitet pojedinoga naroda, čovjeka, simbolizira njegovu pripadnost određenoj kulturi, tradiciji, običajima, zemlji...

Jezik proučavaju i analiziraju brojni lingvisti. Nužno je naglasiti kako je jezik živa pojava, prilagođava se vremenu, promjenama, novim generacijama, neprestano se proširuje, nadograđuje te na taj način u stopu prati razvoj pojedinca, ali i čovječanstva. Svaki jezik u sebi krije neponovljive pojedinosti i detalje koje samo rijetki uspijevaju otkriti i spoznati.

Prema svemu tome, jezik je bogatstvo svakoga naroda sa svim svojim vrlinama i manama. Kao takav se grana u različite sfere i postaje bezgraničan, svevremenski. Promatrajući jezik iz različitih perspektiva, možemo zaključiti kako se radi o pojavi koja se razvija izvan, unutar i oko čovjeka. Bez jezika nema potpunog čovjeka, a bez čovjeka nema jezika. Riječi i rečenice koje se temelje na jeziku, pokazuju koliko je ovo područje široko te da nam kao takvo omogućava bezgranično djelovanje.

Koliko nas jezik obogaćuje, pokušat ćemo prikazati i u ovome radu u čijem ćemo se središtu baviti hrvatskim jezikom, točnije jednim njegovim dijelom. Svaki jezik, pa tako i hrvatski, ima niz različitih funkcija. Te se njegove funkcije ostvaruju u različitim situacijama i sferama. Prema tome je vidljivo koliko je jezik fleksibilan i

funkcionalan, a o tome najbolje svjedoče informacije i znanja o funkcionalnim stilovima. Ovdje će najviše biti riječi o administrativnome stilu čiju ćemo funkciju, ali i potrebu nastojati približiti uz pomoć teorijskih i praktičnih saznanja.

Gubitkom jezika, pojedinac gubi i sebe. Nažalost, živimo u vrijeme nesigurnosti i migracija, stoga ne čudi što određeni jezici gube svoju snagu i polako nestaju. Taj je gubitak zasigurno jedan od najvećih problema današnjice kojemu se i pojedinac i zajednica moraju suprotstaviti.

4. JEZIK – KOMUNIKACIJSKO SREDSTVO

Kao što smo već spomenuli, u svijetu postoji veliki broj jezika, a to ujedno znači i mnogo različitosti. Upravo nas različitosti čine bogatima, to jest, obogaćuju naš unutarnji svijet. Upoznavajući i učeći o različitim zemljama, kulturama, običajima, narodima, postajemo svjesniji sebe, ali i drugih. Također, postajemo svjesni svojih i tuđih potreba, a ujedno razvijamo i (samo)poštovanje koje je ljudima prijeko potrebno. Proučavajući jezike, proučavamo svijet i društvo u cjelini.

Ljudski jezici su slobodne i kreativne ekspresije (izričaji) misli i osjećaja onih koji govore, mada se način na koji se izražavaju odvija putem elemenata i pravila koja su ustrojena i naslijeđena iz prethodne tradicije (Vodopija 2006: 17).

Ovime se vraćamo na sam početak, daleko u povijest. Jezik ulazi u naslijeđe, nešto što se neprestano prenosi s koljena na koljeno. Zbog toga je logično kako svaka sljedeća generacija nasljeđuje jezično bogatstvo od svojih predaka, ali tom istom naslijeđu dodaje nešto svoje, nešto novo, nešto što je ukorak s vremenom u kojem pojedinac živi i djeluje. Logično je i to da svaki jezik ima svoja pravila koja se postavljaju na početku, a kasnije se onda nadograđuju i obogaćuju dodatnim elementima koji su nužni za daljnji razvoj jezika.

„Jezik služi ljudskoj komunikaciji, odnosno razmjeni iskustava, spoznaja, misli i osjećaja i to je njegova osnovna namjena. To znači da je jezik društvena kategorija jer je sredstvo sporazumijevanja među onima koji se njime služe. Budući da je društvena zajednica definirana i jezikom kojim se služi, jezik očituje pojavne oblike ljudskih zajednica koje su određene različitim mjerilima: geografskim, etničkim, nacionalnim, političkim, regionalnim, socijalnim, profesionalnim. Nastao kao rezultat čovjekovih potreba da se u procesu rada i borbi u ovladavanju prirodnim silama sporazumijeva s drugim članovima svojega užeg kolektiva, jezik se razvija zajedno s društvom prateći promjene koje se u njemu zbivaju, ali i sam utječući na društveni razvoj“ (Frančić i Petrović 2013: 14).

Utvrđeno je i potvrđeno kako ne postoji biće koje na neki način ne komunicira. Čovjeku je komunikacija, baš kao i životinji, u prirodi. Kao što smo napomenuli u uvodnome dijelu, jezik je nešto bez čega ne postojimo jer komunikacija znači jezik, a jezik je identitet. Bez jezika smo zapravo bez identiteta. Na taj način jednostavno ne bismo postojali kao živa bića, već bismo bili prikazani kao sjene bez imena. Zbog toga je nužno štiti svoj jezik i svoju komunikaciju jer to je i jedan od temeljnih razloga

našega postojanja. S druge pak strane moramo poštovati druge jezike jer je u tome skrivena poanta ravnopravnosti i jednakosti. Moramo imati na umu da komunikacija, koja je shvaćena kao razmjena znakova, nije posebnost isključivo ljudskoga roda. „Postoje oblici komuniciranja koje prakticiraju određene životinjske vrste. U te su oblike uključeni sustavi razmjene znakova na izuzetno kompleksan i precizan način“ (Vodopija 2006: 17). Prema svemu sudeći, komunikacija, odnosno jezik znači i pripadnost nekome ili nečemu.

Frančić i Petrović navode kako su jezik i društvo neraskidivo povezani i međuovisni. Čovjekovo je postojanje nezamislivo bez jezika, a jezik je bez čovjeka zapravo mrtav. Nestankom jedne zajednice, nestaje i jezik, a samim time jedan dio kulture, tradicije i bogatstva pojedinoga naroda (Frančić i Petrović 2013: 14).

Ovo je samo jedna od brojnih perspektiva iz koje se može promatrati jezično stanje i njegov život, no činjenica je kako gubitkom jezika čovjek ulazi u opasnu zonu svoga (ne)postojanja.

4.1. HRVATSKI JEZIK I POLIFUNKCIONALNOST

D. Brozović definira standardni jezik kao „autonoman vid jezika, uvijek normiran i funkcionalno polivalentan, koji nastaje pošto se jedna etnička ili nacionalna formacija, uključivši se u internacionalnu civilizaciju, počne u njoj služiti svojim idiomom, koji je dotad funkcionirao samo za potrebe etničke civilizacije“ (Brozović 1969: 71).

Ranije smo naglasili činjenicu da je hrvatski jezik¹ jedan od najkompleksnijih svjetskih jezika, a to može zahvaliti svojoj bogatoj prošlosti i povijesnim događanjima kojih je na našim prostorima uistinu bilo mnogo.²

D. Stolac navodi kako se „od prvih zapisa na hrvatskome jeziku do današnjih dana može pratiti šarolikost nazivlja za hrvatski jezik. Usustavljivanje naziva jezika jedan je od važnih standardizacijskih zadataka. U povijesti hrvatskoga književnog

¹ „Tijekom povijesti hrvatski se jezik različito nazivao, npr. hrvatski, hervatski, horvatski, rvatski; slovinski, slovenski; ilirski, ilirički, lingua illyrica; dalmatinski; slavonski; bosanski; hrvatskosrpski, hrvatsko-srpski, hrvatski ili srpski. Naziv hrvatski jezik najranije je potvrđen u Istarskome razvodu“ (Frančić i Petrović 2013: 27).

² O povijesnom tijeku naziva hrvatskoga jezika, između ostalih, piše i Diana Stolac u radu *Nazivi hrvatskoga jezika od prvih zapisa do danas*, Filologija, 27. Zagreb. Preuzeto s: www.hrcak.srce.hr, pristupljeno: 1. kolovoza 2018.

jezika pratimo višestoljetno supostojanje različitih hrvatskih književnojezičnih tipova sve do sredine 19. stoljeća i izbora nacionalnoga književnog jezika. Opća obvezatnost uporabe nacionalnoga književnog jezika popraćena je od tada do danas zakonskim propisima koji su jednoznačno određivali naziv jezika, a odmah su primjenjivani u državnoj upravi, školstvu i izdanjima brojnih jezikoslovnih priručnika“ (Stolac 1997: 107).

Ono što je posebno zanimljivo, a nužno je za shvaćanje hrvatskoga standardnog jezika, svakako se krije u hrvatskim narječjima. Naime, hrvatski se standardni jezik temelji na trima narječjima: kajkavskom, štokavskom i čakavskom. Sva su narječja ravnopravna bez obzira što je štokavsko osnovica standardu. Svako narječje u sebi sadrži mnogo različitih govora. Svi ti elementi zajedno predstavljaju cjelovitu sliku jednog jezika.

Osim narječja, hrvatski se jezik upotrebljava na različite načine u različitim životnim aspektima. Ovdje valja spomenuti funkcionalne stilove. Svaki je stil određen za pojedino područje. Pojedinac ne komunicira na isti način sa svojim bližnjima u krugu obitelji, prijatelja, poslovnih ljudi, stranaca... Upravo suprotno, svaku komunikaciju valja prilagoditi situaciji, ali i ljudima. Zbog toga je potrebno razlikovati funkcionalne stilove i poznavati njihova temeljna obilježja o čemu ćemo više govoriti u nastavku rada.

Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske hrvatski je jezik uspješno uključen u temelje hrvatskoga nacionalnog te jezičnog identiteta. Važno je napomenuti kako standardni jezik moraju svi učiti te ga na taj način dalje i razvijati.³ Upravo je to jedna od temeljnih zadaća, ne samo za lingviste već i za sve govornike hrvatskoga jezika jer je to jedini način kako ga se može očuvati.

Hrvatski se jezik aktivno upotrebljava u Republici Hrvatskoj, ali i izvan nje. Kao takav ima niz funkcija koje mora ispuniti. Temeljna je svakako sporazumijevanje. Međutim, sporazumijevanje može biti različito, što ovisi o situaciji, području i ljudima. Već smo naveli kako ljudi različito komuniciraju u svojoj obitelji, u krugu prijatelja i svojih bližnjih, a ta će se komunikacija razlikovati od, primjerice one u poslovnome svijetu ili u obrazovnome sustavu... Komunikacijski kôd zbog svega navedenog mora biti prilagodljiv i vrlo fleksibilan, a nadasve funkcionalan.

³ O *hrvatskome jeziku*. Preuzeto s: <http://ihjj.hr/stranica/o-hrvatskome-jeziku/26/>, pristupljeno: 1. kolovoza. 2018.

Svaka jezična situacija ima određeni cilj i svrhu, stoga se od jezika očekuje svojevrсна funkcionalnost. Hrvatski jezik svoju funkcionalnost grana u više smjerova, ovisno o situaciji u kojoj se upotrebljava. Upravo funkcionalni stilovi pojedincu omogućavaju prilagodljivost u različitim životnim situacijama, bilo da je riječ o privatnoj ili javnoj sferi.

Kada je pak riječ o odnosu između hrvatskoga standardnog jezika i funkcionalnih stilova, tada moramo naglasiti činjenicu da je standardni jezik iznad svega, točnije, nadređen je. Kao takav je i normiran te ga svi moraju učiti. Isto se događa i s funkcionalnim stilovima. Ukoliko želimo pravilno upotrebljavati funkcionalne stilove, utoliko moramo proučiti i usvojiti osnovna pravila i značajke.

„Svi funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnog jezika imaju nešto zajedničko. To je općeobvezatni neutralni standardni jezik. Osim toga svaki od tih stilova ima i nešto po čemu se razlikuje od ostalih funkcionalnih stilova“ (Mihaljević 2002: 328). Naveli smo da svaki stil ima neku svoju specifičnost, no postavlja se pitanje pripada li specifičnost pojedinom stilu iz razloga jer se u njemu često pojavljuje ili jer bi se u njemu trebala pojavljivati. Drugim riječima, pristupamo li opisu stila na deskriptivan pristup, to jest je li pristup opisu kakav on jest, ili normativan pristup, odnosno propisujemo li stil standardnoga jezika kakav bi trebao biti (Mihaljević 2002: 328).

U uvodnome smo dijelu spomenuli apstraktnost hrvatskoga standardnog jezika koja se pretvara u konkretnost zahvaljujući funkcionalnim stilovima u kojima se stvara i odvija diskurs. Zbog važnosti koju sadrže, funkcionalnim ćemo stilovima posvetiti posebnu pozornost u nastavku rada te nastojati prikazati njihovu ulogu, ali i ljudsku potrebu za njima.

4.2. FUNKCIONALNI STILOVI HRVATSKOGA JEZIKA

Hrvatski je jezik polifunkcionalan⁴ jer zadovoljava sve komunikacijske potrebe između različitih govornika. Upravo nam to omogućava nesmetanu komunikaciju.

Prema Frančić i Petrović standardnim se jezikom služe različiti ljudi, od znanstvenika, književnika, novinara, administrativnih radnika do obrazovanih govornika. S obzirom na različitost ljudi, logično je da onda i jezik u svakoj situaciji djeluje drugačije. Tada su važni funkcionalni stilovi i poznavanje njihovih obilježja (Frančić i Petrović 2013: 232).

„Prema tradicionalnoj podjeli⁵ pet je osnovnih funkcionalnih stilova standardnoga jezika: znanstveni, administrativni, publicistički, razgovorni i književnoumjetnički. ... Svaki stil sadržava elemente općega, stilski neutralnoga, dijela standarda i svoje specifične značajke i zakonitosti svojstvene samo njemu kao zasebnomu stilu standardnoga jezika različitomu od ostalih stilova. Kada komuniciramo, to činimo služeći se jednim od njegovih funkcionalnih stilova, a ne standardnim jezikom kao cjelinom jer je on kao cjelina apstraktan, a konkretizira se upravo u svojim funkcionalnim stilovima“ (Frančić i Petrović 2013: 232).

Samardžija napominje kako su funkcionalni stilovi produkt istovremenog djelovanja triju čimbenika koji uključuju: čovjeka (zapravo se misli na govornika ili pisca), društvo/područje društvene djelatnosti i izražajne mogućnosti putem jezičnih sredstava. Pored toga, autor naglašava kako funkcionalni stilovi zapravo predstavljaju cjeline složene od dijelova koji su poznati pod nazivom podstilovi.⁶ Prema tome, hrvatski standardni jezik čini ukupnost funkcionalnih stilova, dok funkcionalni stil predstavlja ukupnost podstilova. Iako se stilovi međusobno dopunjuju, u tom istom krugu postoji niz razlika koje se očituju putem morfoloških, sintaktičkih, semantičkih, leksičkih, fonoloških i prozodijskih značajki (Samardžija 1995: 40-41).

Književnoumjetnički se stil smatra najotvorenijim prema leksičkim slojevima hrvatskoga jezika. Na području književnosti koriste se regionalizmi, lokalizmi, arhaizmi, zastarjelice, historizmi, dijalektizmi. Osim navedenih elemenata, koriste se i

⁴ Pored polifunkcionalnosti, pojedini autori koriste i termin višefunkcionalnost. „Višefunkcionalnost je (uz autonomnost, svjesnu normiranost, stabilnost u prostoru i elastičnu stabilnost u vremenu) jedna od osnovnih značajka standardnoga jezika, a očituje se u mogućnosti izricanja svega ljudskog znanja, konkretnoga i apstraktnoga“ (Frančić i Petrović 2013: 232).

⁵ Podjela se temelji na ruskoj funkcionalnoj stilistici (Frančić i Petrović 2013: 232).

⁶ U ovakvu podjelu ne spada razgovorni funkcionalni stil (Samardžija 1995: 40).

stilski postupci poput metafore i metonimije, zatim jezične igre i slično. Posebnim se podstilom književnoumjetničkoga stila smatra pjesnički, a leksemi tipični za njega zovu se poetizmi. S druge je strane znanstveni stil koji je potpuna suprotnost književnoumjetničkome stilu. Već po samome nazivu možemo zaključiti kako se njime služe različite znanosti (društvene, tehničke, prirodne, medicinske, humanističke), stoga je specifična uporaba termina određenih znanosti. Riječ je o stilu kojim komuniciraju sustručnjaci, a glavne su odlike impersonalnost, objektivnost, izostavljanje emocija i individualnosti. Kada govorimo o publicističkome stilu, tada valja napomenuti kako on zapravo spaja odlike književnoumjetničkoga i znanstvenoga stila. Publicistički je stil blizak znanstvenom stilu s obzirom na objektivnost i sažetost, dok se sličnost s književnoumjetničkim stilom vidi u pristupačnom načinu izlaganja s individualnim crtama. Zbog toga se svega ovaj stil naziva hibridnim, ali i novinskim ili žurnalističkim. Razgovorni je stil ponajprije svojstven usmenoj komunikaciji, no ima ga i u pisanoj. Zbog širokog utjecaja, razgovorni stil obuhvaća lekseme iz različitih leksičkih slojeva. Tako primjerice u neslužbenom razgovoru nailazimo na kolokvijalizme, žargonizmima se koriste različite društvene skupine. Poseban leksički sloj predstavljaju vulgarizmi – neprimjereni i nepristojni leksemi (Samardžija 1995: 42-43).

5. ADMINISTRATIVNI FUNKCIONALNI STIL

Administrativni je stil jedan od funkcionalnih stilova zahvaljujući kojemu je hrvatski standardni jezik polifunkcionalan. Riječ je o specifičnom stilu i načinu komuniciranja. Već po samome nazivu, administrativni stil možemo svrstati u poslovnu sferu. Administrativni stil ima svoje podstilove čija se podjela razlikuje od autora do autora.

Prema Samardžiji administrativni stil sadrži određene podstilove, ponajprije poslovni, zakonodavno-pravni, diplomatski i politički. Kada proučavamo netom spomenuti stil, tada najčešće nailazimo na pomno formirane elemente. Naime, ključ administrativnoga stila krije se u sažetosti i impersonalnosti (Samardžija 1995: 41-43). Tošović, čiju smo podjelu preuzeli iz djela *Stilistika* autorice Marine Katnić-Bakaršić, pak razlikuje poslovni, zakonodavno-pravni, društveno-politički, diplomatski i personalni podstil. Poslovni podstil uključuje različite ugovore, dopise, narudžbe, račune, zakonodavno-pravni obuhvaća zakone, statute, ustave, odluke... Diplomatski podstil pronalazimo u notama, protokolima, memorandumima, društveno-politički u rezolucijama, poveljama, deklaracijama, izjavama, a personalni je prisutan u molbama, autobiografijama, žalbama, anketama... (Katnić-Bakaršić 2001: 91). Riječ je o gotovim konstrukcijama tekstova koji se pišu po unaprijed izrađenim obrascima. Svaki je podstil specifičan za određenu poslovnu granu, ali svaki od njih ima unaprijed zadane formulacije koje su u okviru administrativnoga stila. Dakle, kada govorimo o administrativnome stilu, tada valja istaknuti da se radi o vrlo hladnom, strogom načinu usmenog i pismenog komuniciranja. Ipak, valja naglasiti kako se administrativni stil češće koristi u području pisane komunikacije.

Samardžija ističe kako se ta impersonalnost najbolje očituje u poslovnom podstilu koji se upotrebljava za pisanje službenih dopisa koji uključuju poslovne ugovore, zamolbe, rješenja... i poslovnim dopisima poput ponuda i upita. Što se tiče izbora leksema, administrativni stil po tom pitanju prilično oskudijeva zbog ustaljenih pravila koja se moraju poštivati prilikom sastavljanja bilo kakvih dopisa ove vrste (Samardžija 1995: 43).

S druge su strane Frančić i Petrović koje administrativni stil dijele na zakonodavno-pravni, društveno-politički, poslovni, diplomatski i personalni podstil. Autorice su mišljenja da je ovaj stil primarno stil pisanog oblika. Također, smatraju kako na ovakav način komuniciraju različite ustanove, pojedinac i ustanova, a

najčešće se pišu službeni dopisi, zakoni, pravilnici, zamolbe, žalbe, zahtjevi, oglasi, izvještaji, životopisi... Mogli bismo reći kako su navedeni oblici pojedincu, ali i čitavome društvu potrebni na svakodnevnoj razini zbog čega je nužno poznavanje pravila administrativnoga komuniciranja (Frančić i Petrović 2013: 244).

„Administrativni funkcionalni stil sadržava elemente općega, stilski neutralnoga, standarda i specifične elemente svojstvene samo njemu kao zasebnomu stilu standardnoga jezika“ (Frančić i Petrović 2013: 244). Kao temeljne značajke spomenutoga stila ističu se preglednost, ustaljena struktura teksta, klišeizirani izrazi, potpunost, logičnost, točnost, jednostavnost, jasnoća, sažetost, objektivnost, konkretnost, eksplicitnost (Frančić i Petrović 2013: 244).

Na ovaj stil snažno utječu politika i ideologija, a zbog toga se on neprestano i brzo mijenja. Značajke spomenutoga stila prodiru u druge stilove u kojima su poznati pod nazivom *administrativizmi*. Kada administrativni stil promatramo po jezičnim razinama, tada možemo uočiti dodatne specifičnosti. Primjerice, na morfološkoj razini dominiraju imenice, glagoli su ograničeni te se najčešće pojavljuju u prezentu. Na sintaktičkome se planu često susrećemo s dekomponiranim predikatima (*donijeti odluku, uputiti molbu, podnijeti izvještaj*), dok se na leksičkome planu često javljaju određene riječi (*zamolba, izvješće, povjerenstvo, pristupnik*), sintagme (*gore navedeno, u vezi s tim, temeljem spomenutog*). Pored ovih elemenata, nerijetko nailazimo na nepotrebno gomilanje istoznačnih riječi i izraza⁷ (*kako i na koji način > kako / na koji način, no međutim > no/međutim, čak štoviše > čak/štoviše, oko stotinjak > stotinjak / oko stotinu, circa / cca oko > oko*) (Frančić i Petrović 2013: 244-245).

Iako je administrativni stil poznat po svojoj korektnosti, postoje situacije u kojima se narušava standardnojezična norma. To je najbolje vidljivo u sljedećim primjerima: *na Markovom trgu > na Markovu trgu, biti ćete obaviješteni > bit ćete obaviješteni, u (s) vezi toga > u (s) vezi s tim, unatoč toga > unatoč tomu, na Internet-stranicama > na internetskim stranicama* (Frančić i Petrović 2013: 245).

Bez obzira na zaobilaženje određenih pravila, administrativni stil itekako pripada normativistici jer sadrži točno određene norme koje se u suštini moraju poštivati (Pranjaković 2003: 10). S takvim se stajalištem slažu Kovačević i Badurina

⁷ Riječ je o pleonazmima.

koje ističu kako administrativnim stilom jezik postaje obezličen (Kovačević i Badurina 2001: 79).

„Jezik je to naime kojemu se pripisuje moć (državne) administracije, ali i različite manipulacije i ideologizacije (...) Valja ovdje naznačiti područja ljudske djelatnosti u kojima se, u stupnjevima relativne raslojenosti, ostvaruje administrativni diskurs: administracija u najširem smislu riječi, ali i politika, industrija, trgovina, pa donekle i reklama“ (Kovačević i Badurina 2001: 79-80).

Vidljivo je koliko je zapravo administrativni stil rasprostranjen te koliko snažno djeluje na različita područja i govornike. Primarno, možemo reći da se radi o poslovnom načinu komuniciranja koji prodire mnogo šire izvan poslovnoga svijeta. Zbog te je činjenice gotovo nadređen u odnosu prema ostalim stilovima, ali bez poznavanja ovoga stila, nemoguće je obuhvatiti jezik u cjelini.

5.1. ZNAČAJKE ADMINISTRATIVNOGA STILA

U prethodnom smo poglavlju spomenuli površinske elemente administrativnoga stila, no kako bismo ih potpuno shvatili potrebno je sagledati i preostale elemente na kojima se spomenuti stil temelji.

Poznato je da je administrativni stil na leksičkome planu najupečatljiviji po stalnim primjerima (*zamolba, izvješće, djelatnik, zaposlenik...*). Ta se obilježja prenose i na razinu sintagme (*temeljem zaključka, gore navedeno...*). Također, stalna mjesta prisutna su unutar teksta gdje možemo uočiti ponavljanje gotovih konstrukcija, nizanje rečenica po logičkom načelu, objašnjavanje obavijesnog subjekta (Kovačević i Badurina 2001: 81-82). Zaključiti možemo da administrativni stil ima ustaljene formule prema kojima djeluje.

„Moglo bi se reći da na leksik u administrativnome diskursu djeluju dvije silnice, katkada i suprotnih učinaka: s jedne je strane to već spominjana težnja za obezličenjem, ekonomičnošću, jednoznačnošću i stoga terminologizacijom, s netipičnima za administrativni stil...“ (Kovačević i Badurina 2001: 82). Bez obzira na strogoću, impersonalnost, pravila..., administrativni je stil jezgra takozvanih lažnih administrativizama za koje se smatra da su jedino prihvatljivi u hrvatskome jeziku.

Riječ je o primjerima *koštovnik (cjenik)* i *zamolba (molba)* (Kovačević i Badurina, 2001: 83).

Da bismo što lakše shvatili i procijenili rečenice i tekst u navedenome stilu, proučit ćemo izdvojen primjer:

Zakon o igrama na sreću

Članak 5.

(1) Pravo priređivanja igara na sreću Republika Hrvatska može prenijeti na trgovačka društva i neprofitne organizacije koje imaju sjedište na teritoriju Republike Hrvatske, kao priređivače igara na sreću.

(2) Igre na sreću mogu se priređivati na temelju ovoga Zakona, na temelju koncesije i odobrenja.

...

Članak 82.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“. (Kovačević i Badurina 2001: 84).

Tekst je vrlo pregledan, naslov je posebno označen kako bi privukao pozornost čitatelja, što i jest jedna od glavnih odlika naslova. Pored toga, tekst je raščlanjen na članke, što olakšava snalaženje i čitanje. Rečenice su zapravo iskazi u kojima su izraženi obavijesni subjekt, dano (*Pravo priređivanja igara na sreću*) i obavijesni predikat, novo (*Republika Hrvatska može prenijeti...*). Čitajući Zakon, odmah možemo uočiti ekonomičnost kojoj pogoduju gotove konstrukcije (*Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave...*). Iako je ovaj primjer prilično razumljiv svima, postoje i nerazumljivi tekstovi pisani administrativnim stilom. Zbog toga je uvijek potrebno sagledati i proučiti kontekst. Osim toga, nužno je biti i jezično kompetentan na određenoj i zadovoljavajućoj razini (Kovačević i Badurina 2001: 84-89).

Veliki nedostatak ovoga stila predstavljaju pleonazmi koje smo spomenuli ranije u tekstu. Naime, radi se o prekomjernome ponavljanju riječi koje imaju isto

značenje, a upravo njima administrativni stil obiluje. S jedne su strane pleonazmi koji su u ovom stilu neizbježni, dok su s druge oni koji ovaj stil opterećuju i umanjuju svojstvo jednoznačnosti (Kovačević i Badurina 2001: 87-88). „Takav je pleonazam, primjerice, i konstrukcija *na rok od...*, kao u sljedećem primjeru:

Umjetnički voditelj, upravitelj tehnike i poslovni ravnatelj javnoga kazališta, ...zasnivaju radni odnos u kazalištu ugovorom o radu na određeno vrijeme, na rok od četiri godine, sukladno s općim aktima kazališta, budući da je uistinu dovoljno reći da se umjetnički voditelj...bira na četiri godine (četiri su godine rok na koji se bira)“ (Kovačević i Badurina 2001: 88).

S obzirom na to da znamo kako administrativni stil teži nedvosmislenosti i apsolutnoj razumljivosti, pitamo se zašto su onda pleonazmi toliko česta pojava u ovom stilu. Kovačević i Badurina ističu kako je razlog tomu nebriga autora tekstova te niska razina jezične naobrazbe, odnosno nekompetentnost (Kovačević i Badurina 2001: 88).

Vrlo blisko razmišljanje ima i Josip Silić koji pleonazme naziva bolešću administrativnoga stila, ali ih i dijeli u dvije skupine. Prema Siliću, postoje namjerni i nenamjerni pleonazmi. Namjerni su zapravo nužnost spomenutoga stila, bez kojih on ne bi ni postojao. Nenamjerni su znak bolesti i rezultat slaba znanja jezika. Neki od najčešćih pleonazama su: *no međutim, oko stotinu / stotinjak, cilj/svrha, često / mnogo puta, najoptimalniji/optimalni/najbolji, najminimalniji/minimalni/najmanji* (Silić 2006: 68-69).⁸

Dakle, koliko su god pleonazmi *štetni* za administrativni stil, toliko su mu i potrebni, baš kao i ostali elementi koje smo dosada spomenuli. Vidljivo je i kako su mišljenja različitih autora vrlo bliska, ali se u pojedinim segmentima razlikuju. Ipak, svi

⁸ Primjeri: *Sve je učinjeno. No međutim oni svejedno nisu zadovoljni. / Sve je učinjeno. No oni su svejedno nezadovoljni. / Sve je učinjeno. Međutim oni svejedno nisu zadovoljni.; Na trgu se okupilo oko stotinjak demonstranata. / Na trgu se okupilo oko stotinu demonstranata. / Na trgu se okupilo stotinjak demonstranata.; Cilj i svrha savjetovanja je... / Cilj savjetovanja je... / Svrha savjetovanja je...; Često puta se i mi pitamo kako se to moglo dogoditi. / Često se i mi pitamo kako se to moglo dogoditi.; Takav ćete posao sklopiti kod nas pod najoptimalnijim uvjetima. / Takav ćete posao sklopiti kod nas pod optimalnim uvjetima. / Takav ćete posao kod nas sklopiti pod najboljim uvjetima.; Mi ćemo vam sve to osigurati uz najminimalnija davanja. / Mi ćemo vam sve to osigurati uz minimalna davanja. / Mi ćemo vam sve to osigurati uz najmanja davanja* (Silić 2006: 68-69).

se slažu oko potrebe za učenjem jezika jer je to jedini način na koji jezik sam ostvaruje sve svoje funkcije.

Silić napominje da administrativni stil pripada skupini nominalnih funkcionalnih stilova te ga naziva administrativno-poslovnim stilom (Silić 2006: 66). „U njemu je sve podređeno nominalizaciji, tj. imenskomu – posebno imeničkomu – načinu izražavanja. Njegove su druge opće značajke: jednostavnost, jasnoća, točnost, potpunost, ujednačenost, eksplicitnost, ekonomičnost, analitičnost, konkretnost, objektivnost, kratkoća (lakonizam), određenost (determiniranost), terminologičnost, neemocionalnost, imperativnost, klišeiziranost i jezični parazitizam“ (Silić 2006: 66).

Administrativni se stil najviše nameće drugim stilovima te se zbog toga smatra agresivnim. Agresivnost se očituje upravo u njegovoj imperativnosti. Kako navodi Silić, najviše se koriste tvarne i zbirne imenice u gramatičkoj množini: *Na tržnici ima različitih roba. (različite robe); Tamo su nastale velike štete. (velika šteta); Sadržaji roba su različiti. (sadržaj robe); Na stolu su svi materijali. (sav materijal)*. Nadalje, za ovaj je stil karakteristična zamjena punoznačnih glagola s poluznačnima i imenicama izvedenim iz glagola (*vrši se, obavlja ili provodi prodaja roba, popis stanovništva...: roba se prodaje, stanovništvo se popisuje...*). Za svaku se složenu djelatnost upotrebljavaju riječi: *sustav (sistem), politika, režim, problem, mehanizam...* Na mjestima implicitnih struktura nalaze se eksplicitne (Silić 2006: 66-67). „Tako na mjestu konstrukcije radi i glagolske imenice ima konstrukciju *s namjerom / s ciljem / sa svrhom* i glagolsku imenicu: *s namjerom /s ciljem / sa svrhom poboljšanja životnih uvjeta (: radi poboljšanja životnih uvjeta) ("Sve se to radi s ciljem poboljšanja životnih uvjeta.)"* (Silić 2006: 67). Često se koristi i imenica *područje, domena, sektor, sfera, polje, plan...* Svi takvi eksplicitni načini izražavanja dovode do ponavljanja značenja o čemu je prije bilo riječi (Silić 2006: 67).

Administrativni stil ne poznaje razliku između kategorija živo/neživo kada su u pitanju zamjenice-veznici koji i kakav (*Upravo smo počeli raditi na materijalu kojeg ste nam nedavno poslali.*) (: **koji** ste nam nedavno poslali) i (*Pred vama je dokument kakvog ste tražili.*) (: **kakav** ste tražili). Nakon toga, Silić ističe pridjeve i zamjenice na -ov, -ev i -in koje se sklanjaju po modelu sklonidbe određenih pridjeva: *Svi se sjećamo Radićevog govora. (: Radićeva govora), U njihovom pozivu tako ne stoji. (: u njihovu pozivu)...* Kada pak govorimo o dvojnim ili trojnim određenim pridjevima uz imenice u padežima koji omogućavaju morfološku varijantnost oblika, tada uvijek koristimo kratki oblik: *Hrvatskog narodnog kazališta (: Hrvatskoga narodnog*

kazališta)... Neodređene se zamjenice (netko, nešto, nečiji, nekakav) smiju koristiti samo u tom obliku, a ne u obliku tko, što, koji, čiji, kakav (Silić 2006: 69-70).

„Nominativnost, jednostavnost i stilski neobilježnost administrativno-poslovnoga stila traže da se glagolska vremena svedu na prezent, perfekt i futur prvi“ (Silić 2006: 71). Ostala se glagolska vremena rijetko koriste ili se uopće ne koriste. U vrijeme jezičnog purizma, administrativno-poslovni stil bio je naklonjen pojednostavljivanju i ujednačivanju leksičkosemantičkih odnosa (*lice - osoba = ličnost - osobnost, linija - crta = biti na liniji / biti na crti*). Međutim, mnogi su, koji smatraju da navedeni pojmovi imaju isto značenje, u krivu. Riječ je o potpuno različitim riječima i značenjima. Zbog takvog, pomalo nepromišljenog *gomilanja*, došlo se do jezične inflacije.⁹ Silić napominje kako je upravo inflacija jedna od najvećih mana ovoga stila (Silić 2006: 71).

„Još jedanput treba reći da bez pojava o kojima je riječ ne bi bilo ni administrativnoga stila. One su u njemu nešto posve normalno. Počinju smetati jedino kad se počinju ponašati suprotno svojoj prvotnoj namjeni. Tada dobivamo i tekstove i govore pune izvještačenosti, razmetljive i pretjerane kićenosti, odveć jakih izraza, prekomjerna uveličavanja, suvišnih i otrcanih riječi, riječi s potrošenim (izlizanim) značenjem, okamenjenih veza riječi koje se ponavljaju, a da se njima ne kazuje ništa ili se zamagljuje ono što se kazuje“ (Silić 2006: 71).

Koliko god administrativni stil djeluje jednostavno, toliko je ta slika samo prividna. Upravo suprotno, radi se o vrlo složenu stilu koji je iznimno zahtjevan. Poslovna je komunikacija proces koji iziskuje mnogo znanja, ali i jednostavnosti, konkretnosti, sažetosti i racionalnosti.

5.2. ŠTO (NE) PRIPADA ADMINISTRATIVNOME STILU?

Premda je u administrativnome stilu mnogo toga dopušteno, postoje elementi koje ovaj stil naprosto odbija. „U administrativnome stilu ne treba upotrebljavati: prostorno ograničen leksik (lokalizme, regionalizme, dijalektizme), vremenski ograničen leksik (historizme, arhaizme), žargonizme, riječi u prenesenom značenju,

⁹ Inflacija je inače pokazatelj pretjerano povećane količine uz smanjenu vrijednost, važnost, doseg nečega (Anić i Goldstein 2005: 257).

stilske figure, frazeme, umanjenice, uvećanice, hipokoristike, vulgarizme, rjeđe, jezično nepravilnije, stilski obilježenije istoznačnice. Administrativni stil ne voli sinoniman način izražavanja. On iz niza sinonimnih načina izražavanja uzima jedan i rabi ih umjesto svih ostalih“ (Andrijanić 2009: 17).

Administrativni se stil smatra prilično ozbiljnim stilom izražavanja i komuniciranja, stoga je nužno pripaziti na oblikovanje tekstova. Ipak, nerijetko svjedočimo *ulasku zabranjenih* elemenata leksika. Koliko god da je administrativni stil poznat po svojoj strogosti, lišen bilo kakve emocije i dvosmislenosti, toliko je i fleksibilan u pogledu *usvajanja* novih-istih riječi.

Blagus Bartolec, osim činjenica koje smo dosad naveli, ističe elemente institucionalnosti, zakonodavnosti, činjeničnosti i preskriptivnosti kao jedne od glavnih sadržajnih obilježja tekstova pisanih administrativnim stilom. Sve su to još dodatni pokazatelji da je ovo stil službene i poslovne komunikacije, koji kao takav pripada određenoj skupini (zajednici) ljudi (Blagus Bartolec 2017: 289).

Prilikom pisanja tekstova administrativno-poslovnim stilom, od velike je važnosti pravopisna norma hrvatskoga standardnog jezika koje se valja pridržavati. Ona uključuje poznavanje pravila pisanja velikih i malih početnih slova, riječi iz drugih jezika, glasova, glasovnih skupina, pravila o sastavljenom i rastavljenom pisanju riječi, rečenica, pravopisnih znakova i kratica... Administrativni stil uključuje pisanje poslovnih poruka, poslovnih pisama, zamolbi, životopisa, ponuda, oblikovanje predstavljanja tijekom javnih nastupa, intervjua, oglašavanja... (Krampus i Zrinjan 2013: 9-42).

Iako je ovaj stil primarno namijenjen poslovnim ljudima, povremeno se njime koriste gotovo svi i to je jedan razlog više zašto je nužno usvojiti barem osnovna pravila poslovnoga komuniciranja.

6. REČENICE

Rečenica u sintaksi predstavlja glavnu, ali i najveću jezičnu jedinicu, no da bismo je uspjeli lingvistički odrediti, potrebno je definirati rečenici nadređenu veću jezičnu cjelinu iz koje se ona izvodi. Prema tome, u ovom slučaju valja spomenuti diskurz kao cjelinu čije je temeljno svojstvo jezična dovršenost. S druge je strane sintaksa kao dio gramatike koji se bavi opisivanjem rečeničnoga ustrojstva. S jedne je strane riječ kao donja granica, a s druge rečenica kao gornja granica sintakse (Barić i dr. 2005: 391-392).

Rečenice mogu biti zasebne, ali su najčešće uklopljene u tekst. Kao takve moraju se razgraničiti jedna od druge da bi određeni tekst imao smisao. Zbog toga se koriste točke, upitnici, uskličnici, nakon čega slijedi nova rečenica s velikim početnim slovom (Barić i dr. 2005: 394). Kod rečenica postoji mogućnost sklapanja više rečenica u jednu, nakon čega nastaje složena rečenica (Barić i dr. 2005: 455). „Sklapanje ishodišnih rečenica u složenu može se izvoditi različito: ili tako da se ishodišne u složenoj samo pridruže jedna drugoj, npr. *Svijet se prenu, kolo stade, gusle zašute (A. Šenoa)* pa nastaju **nezavisno složene rečenice**, ili tako da se ishodišne uklope jedna u drugu, npr. *Čuje se kako vani stružu velike čizme (J. Leskovar)* pa nastaju **zavisno složene rečenice** (Barić i dr. 2005: 456).

U skupinu nezavisno složenih rečenica pripada rečenični niz, sastavne, rastavne, suprotne, izuzetne, zaključne, objasnidbene i gradacijske rečenice. Rečenični niz predstavlja rečenicu koja nastaje nizanjem nezavisnih rečeničnih ustrojstava te ukidanjem rečenične granice. Sastavne su rečenice one u kojima se sadržaji rečeničnih ustrojstava sastavljaju, dok se kod rastavnih spomenuti sadržaji rastavljaju. Kako im sam naziv napominje, suprotnim se rečenicama sadržaji međusobno rastavljaju, a izuzetnim se rečenicama izuzima dio jednoga rečeničnog ustrojstva koji je sadržan u drugome. Zaključnim se rečenicama logički zaključuje sadržaj, a objasnidbenim se objašnjava¹⁰ (Barić i dr. 2005: 459-465). Gradacijske rečenice su poseban podtip suprotnih rečenica, odnosno istodobno pripadaju obama razredima, tj. i razredu sastavnih rečenica i razredu suprotnih rečenica kao posebne podskupine gradacijskih rečenica (Hudeček i Vukojević 2006: 127).

¹⁰ Ovdje valja napomenuti veznike i priloge nezavisno složenih rečenica. Sastavne: *i, pa, te, ni, niti, nego i, već i*; rastavne: *ili*; suprotne: *a, ali, nego, no, već, samo, kad, dok...*; izuzetne: *samo, samo što, jedino, jedino što, tek, tek što, osim, osim što...*; zaključne: *dakle, stoga, zato*; objasnidbene: *jer, ta, jerbo* (Barić i dr. 2005: 459-465).

Kod zavisno složenih rečenica situacija je drugačija. Naime, ovdje je riječ o spajanju više rečenica u jednu novu u kojoj ne postoji rečenična granica. Prema tome, takva se rečenica dijeli na glavnu i zavisnu, a postoje predikatne, subjektne, objektne, adverbne, atributne, odnosne, mjesne, načinske, vremenske, uzročne, namjerne, posljedične, pogodbene, dopusne, izrične i habitualne rečenice. Predikatna, subjektna, objektna, adverbna i atributna rečenica je zavisna rečenica koja se u glavnu uvrštava na mjesto njezina predikata, subjekta, objekta, adverbne oznake i atributa (*Grad više nije što je nekad bio. / Tko ne poznaje zakona vrši nasilje. / Nikad nisam doznao što se točno dogodilo. / Da djeca ne vide, on se okrene. / Ta neugodna izjava bila je potisnuta vidikom koji nam se naglo pružio.*) (Barić i dr. 2005: 467-471).

Što se tiče odnosne rečenice, ona se pridružuje imenicama, zamjenicama, imenskim skupinama, priložima i prijedložnim izrazima u glavnoj rečenici te kao takva proširuje njihov sadržaj (*Nigdje se nisu vidjela čudesa koja sam joj obećavao.*). Veznici su: *tko, što, koji, čiji, kakav, kolik*. Mjesna je rečenica zavisna rečenica koja se prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka mjesta prema svome predikatu (*Kata je utjerala djecu u kuću.*). Veznici su: *gdje, kamo, kud(a), otkud(a), odakle, dokle*. Načinska se prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka načina prema svome predikatu (*Danas su se spuštali nisko kako to dosad nisu običavali.*). Veznici su: *kako, kao što, kao da, koliko, što*. Slične su i vremenske, samo se one prema glavnoj odnose kao priložna oznaka vremena (*To se dogodilo u onaj trenutak.*). Pripadajući veznici su: *kad(a), dokle, dočim, čim, jedva, tek...* Uzročne se rečenice prema glavnoj odnose kao priložne oznake uzroka (*I možda sam zavolio Virje upravo zato jer tu nađoh utočište nakon bolnog Osijeka.*), a veznici su sljedeći: *jer, što, kad(a), kako...* Namjerne se prema glavnoj odnose kao priložna oznaka namjere (*A ja nisam pisao pismo zato da mi se plješće.*) s veznicima: *da, eda, kako, li, neka*. Posljedična rečenica iskazuje posljedicu koja je proizašla iz rečeničnoga sadržaja unutar glavne rečenice (*Neretva je prije tekla tako da je činila dva zavoja.*), a veznici su: *da, kako, te*. Pogodbenu rečenicu prepoznamo po tome što se u glavnu uvrštava kao priložna oznaka uvjeta (*Ako pišeš, onda misli i na čitatelja.*). Pogodbene rečenice mogu biti realne, eventualne, potencijalne i irealne. Veznici su: *ako, li, kad(a), da*. Dopusna se rečenica prema glavnoj odnosi kao priložna oznaka dopuštanja (*Nevolja ga prati, ako nitko drugi.*) s veznicima: *iako, ako i, ako, premda, makar, makar da...* Izrična se rečenica u glavnu uvrštava kao dodatni sadržaj neke riječi (*Reći ću ti samo*

to da je izdaja slična krađi.), a veznici su: *da, kako, gdje, e* (Barić i dr. 2005: 466-516). Habitualne rečenice su zavisno složene rečenice kojima se označuje da se radnja glavne surečenice događa bez obzira na okolnosti (shvaćene u najširem smislu) o kojima je riječ u zavisnoj surečenici i u kojima u funkciji veznih sredstava dolaze zamjeničke riječi tipa *tko god, što god, koji god, kad god, gdje god* i slično. (Pranjković 1998: 57).

7. REČENICE U ADMINISTRATIVNOME STILU

Rečenica je u sintaksi glavna i najveća jezična jedinica, veća od riječi ili sintagme, a određuje se iz njoj nadređene jezične jedinice – diskurza.

Za opis unutrašnjeg ustrojstva rečenice konstruiran je model osnovnog gramatičkog ustrojstva. To je temeljna jedinica mjere gramatičkog ustrojstva svake rečenice i sastoji se od predikata, subjekta, priložne oznake i objekta.

U ovom je poglavlju važno spomenuti pogodbene rečenice, koje se često protežu administrativnim pismom, još se dijele na: stvarne pogodbene rečenice, moguće pogodbene rečenice i nestvarne pogodbene rečenice (Barić i dr. 2005: 503-511).

U raznim gramatikama postoje podjele rečenica koje se, manje ili više, razlikuju jedna od druge, no sve ipak navodi na jedno: rečenica je najvažniji dio predmeta sintakse i ona služi za komuniciranje među različitim tipovima ljudi. Kao takva se prilagođava svim funkcionalnim stilovima.

7.1. POSLOVNE REČENICE

Pored već spomenutih elemenata na kojima se administrativni stil temelji, potrebno je posebno naglasiti važnost *poslovnih* rečenica. Ključ prepoznavanja vrste stila krije se upravo u sintaksi. Rečenica je vrlo važna, ako ne i najvažnija, jer ona oblikuje i definira stil. Kada govorimo o administrativnome stilu, tada valja reći da je ovaj tip rečenice jednostavan, kratak, bez pretjeranih opisa. Uvjetno rečeno, gramatički se subjekt podudara s obavijesnim subjektom, a gramatički predikat s obavijesnim predikatom. Subjekt se obično nalazi na prvome, dok je predikat na drugome mjestu. U tom slučaju nema inverzije. Rečenice se kao takve nižu po logičkom načelu, točno onako kako slijede misli. Iz tog se razloga enklitike smještaju između subjekta i objekta: *Hrvatski sabor će o tome raspravljati na sljedećoj sjednici.* (: *Hrvatski će sabor o tome raspravljati na sljedećoj sjednici.*) (Silić 2006: 73).

Enklitike bi i inače trebale biti smještene na početku rečenice jer samostalno nemaju nikakvo značenje pošto nemaju ni naglasak, stoga moraju slijediti naglašenu riječ ili pak drugu enklitiku s kojom čini izgovornu cjelinu. Enklitika se još naziva zanaglasnicom ili naslonjenicom (Anić i Goldstein 2005: 165).

Kao što smo već spomenuli, administrativni je stil prepoznatljiv i po pleonazmima, točnije po *gomilanju* riječi istoga značenja. Iako se pleonazam u standardu smatra pogreškom, u administrativnome je stilu dopušten i prilično ustaljen. Od rečenica koje se upotrebljavaju u administrativnome stilu nailazimo na različite vrste, od jednostavnih, složenih do nezavisnih i zavisnih rečenica.

U ovom stilu postoji niz pogrešaka poput nebilježenja zareza u inverziji, zamjenica Vi pisana velikim slovom u obraćanju većemu broju osoba, akuzativni oblik kojega (kada je riječ o kategoriji neživog), tvorba futura I. glagola na -ti neokrnjenim infinitivom pri poretku infinitiv + ću, ćeš... (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2005: 256-257).

Administrativni je stil nominalizacijski, što znači da u njemu prevladavaju imenice čak i kada nisu gramatički opravdane. U pojedinim primjerima znaju čak zamijeniti i glagole, odnosno dekomponirane predikate: *odlučiti – donijeti odluku, pregledati – izvršiti pregled, čestitati – uputiti čestitke*... U ovom su stilu specifične ustaljene riječi i izrazi poznatiji kao kancelarizmi.¹¹

Kada pak pogledamo sintaksu administrativnih tekstova iz 19. stoljeća, tada možemo vidjeti brojne nazive za vrste poreza (*zemljarina, kućarina*), načine kažnjavanja (*batinjanje, šibanje*), termine u vezi sa školskim sustavom (*opetovnica, učiteljska sila*). Također, u tim tekstovima susrećemo mnoge zastarjelice (*neznanstvo = neznanje; konakovina = trošak noćenja*). Od glagola su se upotrebljavali *uzpopraviti = popraviti, providjeti = opskrbiti*. Ima i veliki broj tuđica, najviše latinizama (*decret = odluka, punkt = točka, kaštiga = kazna*) (*Povijest hrvatskoga jezika: 4. knjiga: 19. stoljeće* 2015: 391).

S druge su pak strane administrativni tekstovi iz 20. stoljeća u kojima je vidljiva nedosljednost određenih i neodređenih pridjeva: *aktivnoga izbornog prava, na razan način, prije kratkog vremena*. Zamjenice koje su u funkciji atributa upotrijebljene su u prepoziciji, a često i u postponiranome položaju: *zahtjev njegov, dužnosti svojoj*... Nadalje, na mjestu N jd. stoji G jd. (*gdje je govora o najmu*), umjesto G jd. stoji A jd. (*mimo ljudsku dušu*), a na mjestu D jd. stoji G jd. (*unatoč toga*). Vrlo je česta pojava dekomponirani predikat (*preduzeti vjenčanje*) te inverzija (*Propusti kažnjavat će se*) (*Povijest hrvatskoga jezika 5. knjiga: 20. stoljeće – Prvi dio* 2018: 393-396).

¹¹ *Administrativno-poslovni stil*. Preuzeto s: <https://www.scribd.com/doc/283536544/Administrativno-poslovni-stil>, pristupljeno: 28. kolovoza 2018.

„Posebnosti i zakonitosti administrativnoga funkcionalnog stila proizlaze iz specifičnosti područja uporabe i njegove preskriptivne (propisivačke) funkcije (oblikovanje jasnih i nedvosmislenih tvrdnja). Administrativni je stil obilježen uredsko-poslovnim rječnikom i nazivljem struke obuhvaćene sadržajem“ (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2005: 252).

Zaključiti, dakle, možemo da se radi o službenoj komunikaciji, svojevrsnom *suhoparnom* jeziku u kojem se gomilaju stereotipi, postoji veliki broj zavisnih i nezavisnih rečenica, ali bez stilskih figura. Između rečenica u administrativnome stilu mora postojati formalna veza – ponavljanje istih ili sličnih gramatičkih obrazaca, smisljena veza – zajednička tema o kojoj se govori, linearna veza – najmanje se jedan dio rečenice ponavlja u sljedećim rečenicama koje tvore tekst.

7.2. ANALIZA REČENICA U ADMINISTRATIVNOME STILU

Odabrani korpus koji će nam poslužiti za analizu rečenica u administrativnome stilu čine: *Opći porezni zakon*, *Obiteljski zakon* te *Ustav Republike Hrvatske* koje smo preuzeli s internetskog portala *Zakon.hr*.

Prvi je korak u analizi zakona njegova definicija. „Zakon je svaki pravni akt koji donese zakonodavno tijelo, po zakonodavnom postupku, i koji nosi naziv zakon. U pravilu to je opći pravni akt koji uređuje apstraktna činjenična stanja (slučajeve, situacije, odnose), primjerice *Obiteljski zakon*, *Zakon o obveznim odnosima (ZOO)*, *Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZV)*, *Zakon o nasljeđivanju (ZN)*, *Kazneni zakon (KZ)*. Isto tako, zakon se može pojaviti i kao pojedinačan akt koji uređuje samo jedno konkretno činjenično stanje, npr. zakon o dodjeli državljanstva, odlikovanja, nagrade, priznanja, doživotne mirovine određenoj osobi i slično“ (Miličić 2008: 74).

Analizirat ćemo također i rečenice u ustavu koji možemo definirati kao „temeljni pravni akt države kojim se uspostavlja pravni i politički poredak. Ustav sadrži načelne propise o društvenom, ekonomskom i političkom poretku države, definira prava i dužnosti građana, određuje najviše organe vlasti, njihove međusobne odnose i odnose prema nižim organima i građanima“ (Miličić 2008: 83).

I zakon i ustav, kao dva pisana pravna oblika, pripadaju zakonodavno-pravnome podstilu administrativnoga stila.

Zakone karakterizira preglednost, ustaljena struktura teksta, jednostavnost i sažetost. Tekst se grana na dijelove, poglavlja, odjeljke i članke te je lako čitljiv i snalaženje po stavkama je jednostavno.

Na morfološkoj razini dominiraju imenice, primjerice *sudionik*, *porezno tijelo*, *porezni obveznici*, *skrbnik*, *stranke* i slično, dok se u glagola najčešće pojavljuje prezent, npr. *Posvojitelji **određuju** osobno ime posvojeniku*; perfekt, npr. *Rješenje o imenovanju skrbnika dostavlja se: 1. djetetu koje **je navršilo** četrnaest godina* i futurom I., npr. *Sud **će saslušati** osobu u odnosu na koju se provodi postupak*. Dakle, u najvećem broju rečenica, koje prikazuju dužnosti i mogućnosti stranke ili sudionika, nalazimo iste glagolske oblike.

Sinatktička analiza *Općeg poreznog zakona* i *Obiteljskog zakona* pokazuje nam upotrebu dekomponiranih predikata. Da bismo jasnije shvatili navedene primjere iz korpusa, najprije ćemo definirati pojmove nominalizacija i dekompozicija.

„Nominalizacija (prema lat. *nominalis*: koji se odnosi na ime) jest proces preoblike glagolskih konstrukcija u imenske, npr. *Ivan se nije odazvao na poziv prema Ivanovo neodazivanje na poziv*.“¹² Isto tako, pojedini glagolski predikati dekomponiranjem se mogu rastaviti na glagolski i imenski dio. „Dekompozicija (predikata) jest tip nominalizacije u kojoj se predikat rastavlja na sponu (kopulu) i imenski dio.“¹³ U korpusu smo pronašli sljedeće primjere dekomponiranih glagola: *Osim u slučajevima utvrđenima ovim Zakonom, Vlada Republike Hrvatske može na prijedlog ministra financija **donijeti odluku** o prodaji ili otpisu poreznog duga iz porezno-dužničkog odnosa. / Porezni obveznik dužan je **podnijeti prijavu** poreznom tijelu. / Porezno tijelo odlučuje kod kojeg će poreznog obveznika **provoditi nadzor** (...). / Posebni skrbnik koji je zaposlenik Centra za posebno skrbništvo dužan je **podnijeti izvješće** (...).*

Nadalje, u korpusu smo uočili korištenje inverzije. „Inverzija (lat. *inversio*) označava preokretanje normalnoga redoslijeda, premetanje, okretanje, obrtanje; obrat, preokret. U gramatici, to je termin kojim se označava promjena slijeda dvaju konstituenata, npr. glavne i zavisne rečenice (npr. *Kada je došao, zaplakao je, umjesto **Zaplakao je kada je došao***).“¹⁴

¹² Preuzeto s: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44027>, pristupljeno: 18. rujna 2018.

¹³ Isto.

¹⁴ Preuzeto s: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=27718>, pristupljeno: 19. rujna 2018.

Koristeći se člancima iz odabranih zakona pokušat ćemo odrediti učestalost svih vrsta rečenica te na taj način zaključiti koje rečenice pretežu u administrativnome stilu, a koje se pojavljuju rijetko.

U analiziranome korpusu nismo naišli na jednostavne neproširene rečenice, no postoji velik broj primjera jednostavnih proširenih rečenica s jednim predikatom. Navodimo primjere iz *Obiteljskog zakona* i *Općeg poreznog zakona*: *Ovim se Zakonom uređuju brak, izvanbračna zajednica žene i muškarca, odnosi roditelja i djece, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, posvojenje, skrbništvo, uzdržavanje, obvezno savjetovanje i obiteljska medijacija te postupci u vezi s obiteljskim odnosima i skrbništvom / Javna davanja u smislu ovoga Zakona jesu porezi i druga javna davanja.*

Razlog nekorištenja jednostavnih neproširenih rečenica može biti u nemogućnosti točnog i dovoljno jasnog objašnjenja stavka koji mora u potpunosti biti jasan čitatelju i uključivati sve potrebne točke koje stavak sadrži.

Na razini složenih rečenica uočili smo da veći dio njih pripada zavisno složenim rečenicama. Među zavisno složenim rečenicama ponajviše ima subjektivnih, atributivnih, namjernih i pogodbenih rečenica i upravo pogodbene rečenice čine najveći dio istraživačkog korpusa.

Subjektivna rečenica je zavisna rečenica koja se u glavnu uvrštava na mjesto njezina subjekta i prema njoj se odnosi kao subjekt prema svome predikatu. U zakonima su pronađeni primjeri subjektivnih rečenica poput: *Tko je dužan obračunavati, obustavljati, uplaćivati i prijavljivati porez u ime i za račun druge osobe, za taj porez odgovara kao jamac platac. / Tko zbog utaje poreza, pomaganja ili prikrivanja utaje umanjuje ili ne iskaže poreznu obvezu, jamči za taj manje plaćeni ili utajeni porez i pripadajuće kamate.* U sljedećem se primjeru uz subjektivnu rečenicu pojavljuje i atributivna: *Tko stvarno koristi ili raspolaže tuđom imovinom bez pravne osnove, smatrat će se poreznim obveznikom za porezne obveze **koje proistječu iz korištenja ili raspolaganja tom imovinom.***

U korpusu smo pronašli vremenske rečenice. Vremenska rečenica je zavisna rečenica koja se prema glavnoj, u koju se uvrštava, odnosi kao adverbna (priložna) oznaka vremena prema svome predikatu. Navodimo primjer: *Odluku o uzdržavanju sud u parničnom postupku donosi nakon što je utvrdio ukupne materijalne potrebe djeteta i ukupne imovinske mogućnosti roditelja.* U drugome

primjeru uz vremensku se rečenicu pojavljuje i atributna: *Kad utvrdi da su ispunjene pretpostavke za sklapanje braka, matičar će uzeti izjave koje sadrže sporazum nevjeste i ženika o izboru prezimena.*

„Pleonazmi su naročito odlika administrativnog stila, koji su „naime jedna od pojava koja administrativno-poslovni stil čini administrativno-poslovnim stilom“. (Silić 2006:38). S obzirom na to da specifičnost administrativnoga stila čine i pleonazmi, vremensko određenje često se izražava pleonazmima **na rok od** i stalnim konstrukcijama **u roku od**. Takvih konstrukcija ima najviše i u odabranom korpusu, a pronađeno ih je stotinjak. Navodimo neke od primjera: *Usmeni porezni akt mora se izdati najkasnije u roku od tri dana od dana njegova donošenja. / Ako treća osoba u roku od osam dana ne izvrši nalog poreznog tijela, porezno tijelo će se naplatiti iz imovine treće osobe.*

Nadalje, u zakonima smo naišli na mali broj uzročnih i dopusnih rečenica. Uzročna rečenica je zavisna rečenica koja se prema glavnoj odnosi kao adverbna (priložna) oznaka uzroka prema svome predikatu. Navodimo primjer uzročne rečenice u kojem, isto tako, možemo uočiti i pojavu atributne rečenice : *Dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba koje za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa predstavljaju jedan rizik jer jedna od njih ima, izravno ili neizravno, kontrolu nad drugom ili drugima.*

Dopusna rečenica je zavisna rečenica koja se prema glavnoj odnosi kao adverbna (priložna) oznaka dopuštanja prema svome predikatu. Adverbnom oznakom dopuštanja kazuje se da i uz ispunjavanje određenog uvjeta nije postignut očekivani rezultat. Definiciju ćemo potkrijepiti primjerom iz *Općeg poreznog zakona: Novčane tražbine ovršenika-zaposlenika mogu se plijeniti iako nisu dospjele.*

U korpusu smo uočili veliku upotrebu namjernih rečenica. Namjerna rečenica je zavisna rečenica koja se prema glavnoj odnosi kao adverbna (priložna) oznaka namjere prema svome predikatu. Ono što je uočljivo jest to da se u korpusu najviše prijedlogom i veznikom *radi* izriče oznaka namjere te da nisu pronađeni primjeri namjernih rečenica koje sadrže namjerne veznike poput *da, kako, neka...* Navodimo primjer: *Porezna uprava osigurati će potrebnu programsku podršku radi zaprimanja poreznih prijava i drugih podataka elektroničkim putem u Poreznoj upravi.*

Također, nailazimo i na primjere namjernih rečenica u kojima se pojavljuju i atributne rečenice: *Porezno tijelo može pozvati poreznog obveznika u službene prostorije radi pojašnjenja sadržaja porezne prijave koju je podnio ili koju je bio*

dužan podnijeti. / *Porezni nadzor u smislu ovoga Zakona je dio porezno-pravnog odnosa u kojem porezno tijelo provodi postupak radi provjere i utvrđivanja činjenica.*

Uočili smo da se u korpusu nalazi znatan broj atributnih rečenica. Atributna rečenica je zavisna rečenica koja se u glavnu uvrštava na mjesto njezina atributa i prema imenici ili zamjenici u njoj odnosi se kao atribut prema svojoj imenici ili zamjenici. Neki od primjera rečenica su sljedeći: *Protiv rješenja kojim je odlučeno o žalbi može se podnijeti tužba nadležnom sudu.* / *Dijete štíćenik koji ima prihode dužan je pridonositi za svoje uzdržavanje.*

Ipak, najveći dio korpusa zauzimaju pogodbene rečenice i upravo su one karakteristične za administrativni stil. Pogodbene zavisno složene rečenice su zavisno složene rečenice koje se u glavnu uvrštavaju kao njezina priložna oznaka uvjeta. One mogu biti realne, eventualne, potencijalne i irealne. U administrativnome se stilu hrvatskoga jezika najčešće javljaju eventualne pogodbene rečenice. Prisutne su i realne te u mnogo manjem omjeru i potencijalne te irealne. Pogodbene rečenice označuju se pogodbenim veznicima *ako, li, kad(a)* i *da*. U korpusu se ponajviše pojavljuje veznik *ako*. Iz odabranih zakona izdvojili smo samo neke od primjera takvih rečenica, iako ih je brojčano mnogo više: *Ako se tijekom poreznog nadzora pojavi sumnja da je porezni obveznik počinio kazneno djelo ili prekršaj, porezno tijelo obvezno je podnijeti prijavu nadležnom tijelu.* / *Ako ovlaštene osobe tijekom poreznog nadzora utvrde činjenice značajne za oporezivanje drugih osoba, tada će o tome obavijestiti nadležno porezno tijelo.* / *Ako porezni obveznik duguje više vrsta poreza, tada se pojedine vrste poreza naplaćuju.* / *Ako je za sklapanje braka potrebna sudska odluka, matičar će nevjestu i ženika uputiti da je pribave.* / *Ako u vrijeme sklapanja braka nije bila ispunjena koja od pretpostavki iz stavka 1. ovoga članka, ne nastaju pravni učinci braka.* / *Ako se bračni drugovi iz stavka 1. ovoga članka namjeravaju razvesti na temelju sporazuma, dužni su sastaviti plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.* / *Ako se majčinstvo ne može utvrditi prema članku 58. ovoga Zakona, majčinstvo se utvrđuje sudskom odlukom sukladno odredbama ovoga Zakona.*

Nakon analize rečenica u *Općem poreznom* i *Obiteljskom zakonu*, istraživanje smo odlučili usporediti s *Ustavom Republike Hrvatske* koji se po svojoj formi razlikuje od zakona, ponajprije samim time što sadrži samo članke, i to njih 152, za razliku od

zakona koji su raspodijeljeni na dijelove, poglavlja, odjeljke i članke. *Ustav RH* odlikuje preglednost, ustaljena struktura teksta, jednostavnost i sažetost u jednakoj mjeri kao i zakone.

Na morfološkoj razini dominiraju imenice, primjerice *državljanin, država, zastupnik, predsjednik, vlada* i slično.

U glagola se također koriste isti glagolski oblici, dakle prezent, npr. *Vlada Republike Hrvatske **obavlja** izvršnu vlast u skladu s Ustavom i zakonom; perfekt, npr. Članove Vlade predlaže osoba kojoj **je** Predsjednik Republike **povjerio** mandat za sastav Vlade i futur I., npr. Predsjednik Republike **proglasit će** zakone u roku od osam dana od kada su izglasani u Hrvatskom saboru.*

Pranjković i Silić u svojoj Gramatici navode specifičnost rečenice koja se sastoji u tome da u rečenici osoba može biti neutralizirana pa takve rečenice nazivaju *bezličnima*. U takvim rečenicama u službu predikata dolaze bezlični glagolski oblici i oni isključuju mogućnost pojave subjekta jer se „iz bilo kojeg razloga, ne želi, odnosno ne smije imenovati“ (Silić i Pranjković 2007: 296). Upravo smo u *Ustavu RH* uočili veliku težnju za obezličjenjem pa tako navodimo primjere: *Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli. / Zabranjuje se cenzura. / Zabranjen je prisilni i obvezatni rad. / Građanima se jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.*

Osim u zakonima, i u *Ustavu RH* uočili smo veliku upotrebu pleonazama. Navodimo neke od primjera: *Zastupnici se u Hrvatski sabor biraju **na vrijeme od četiri godine**. / Ustavni sud Republike Hrvatske bira predsjednika suda **na vrijeme od četiri godine**. / Članovi Državnoodvjetničkog vijeća biraju se **na vrijeme od četiri godine** (...).*

Također, pronašli smo i velik broj stalnih konstrukcija **u roku od**: *Referendum se mora održati **u roku od 30 dana** od dana donošenja odluke Hrvatskoga sabora. / Rasprava i glasovanje o povjerenju mora se provesti najkasnije **u roku od 30 dana** od dana dostave prijedloga Hrvatskome saboru. / Predsjednik Republike **proglasit će** zakone **u roku od osam dana** od kada su izglasani u Hrvatskom saboru.*

U analizi *Ustava RH* pronašli smo najviše jednostavnih proširenih rečenica, primjerice: *O promjeni Ustava odlučuje Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika. / Republiku Hrvatsku u Vijeću i Europskom vijeću zastupaju, sukladno njihovim ustavnim ovlastima, Vlada i Predsjednik Republike Hrvatske. /*

Zamjenici državnog odvjetnika državnoodvjetničku dužnost obavljaju stalno. / Odlike iz stavka 3. ovoga članka Državnoodvjetničko vijeće donosi na nepristran način, a na temelju kriterija propisanih zakonom. / Članovi Državnoga sudbenog vijeća biraju predsjednika između sebe. / Vladu Republike Hrvatske čine predsjednik, jedan ili više potpredsjednika i ministri.

U *Ustavu RH* nismo naišli na velik broj pogodbenih rečenica, kao što je to bio slučaj u *Općem poreznom zakonu* i *Obiteljskom zakonu*, pretpostavljamo zbog različitog sadržaja u tekstovima. U *Ustavu RH* navode se neke općenite značajke i pravila, dok su u zakonima koje smo analizirali priložene konkretne situacije, pa samim time i uvjeti, namjere, vremenska ograničenja i tomu slično. Ipak, uočili smo nekoliko primjera pogodbenih rečenica i u *Ustavu RH: Ustavni sud Republike Hrvatske ukinut će zakon ako utvrdi da je neustavan. / Ako se izglasa nepovjerenje predsjedniku Vlade ili Vladi u cjelini, predsjednik Vlade i Vlada podnose ostavku.*

Također smo naišli i na subjektne rečenice, npr: *Tko se ogriješi o odredbe Ustava o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, osobno je odgovoran i ne može se opravdati višim nalogom.*

U korpusu smo pronašli vremenske rečenice za koje navodimo primjere: *Sudac će biti razriješen sudačke dužnosti kad navrši sedamdeset godina. / Vlada stupa na dužnost kad joj povjerenje iskaže većina svih zastupnika u Hrvatskom saboru. / Predsjednik Republike podnijet će uredbu sa zakonskom snagom na potvrdu Hrvatskom saboru čim se bude mogao sastati te velik broj atributnih rečenica: Pojedinačni akti državne uprave i tijela koja imaju javne ovlasti moraju biti utemeljeni na zakonu. / Ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina uređuje se ustavnim zakonom koji se donosi po postupku za donošenje organskih zakona. / Republika Hrvatska štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inozemstvu i promiče njihove veze s domovinom. / Sudac ne može obavljati službu ili posao koje je zakon odredio kao nespojive sa sudačkom dužnošću.*

Analizom *Općeg poreznog zakona*, *Obiteljskog zakona* te *Ustava RH* utvrdili smo da prevladavaju imenice u odnosu na druge vrste riječi. Također, od glagolskih oblika upotrebljava se prezent, perfekt te futur I. Korpus je obilježen stalnom upotrebom pleonazama. U zakonima su rečenice potpune, narativne i složene. Najveći dio rečenica čine pogodbene, uz manji broj jednostavnih proširenih rečenica.

U *Ustavu RH* uočili smo bezlične rečenice te potvrdili bezličnost kao jednu od odlika administrativnoga sila. Najveći dio rečenica čine jednostavno proširene

rečenice. Atributne rečenice pojavljuju se u velikom broju i u zakonima i u *Ustavu RH* pa možemo zaključiti da su one obilježje administrativnih tekstova.

Analiza tekstova pisanih administrativnim stilom pokazuje da u njima pronalazimo ustaljena pravila sastavljanja i izražavanja, stoga se priklanjamo Silićevoj tvrdnji da su to tekstovi zadanih struktura s ograničenim brojem leksičkih, morfoloških i sintaktičkih sredstava (Silić, 2006: 351).

8. ZAKLJUČAK

Promatrajući administrativno-poslovni stil u globalu, jedno je sigurno – ovo je stil koji ponajprije pripada poslovnome svijetu, ali ima veliki utjecaj na druge funkcionalne stilove.

Ukratko smo se bavili i jezikom na općenitoj razini jer je riječ o sustavu koji je satkan od različitih dijelova, primarno od funkcionalnih stilova. Naveli smo da jezik ima više funkcija čime je omogućena prirodna komunikacija u privatnoj i javnoj sferi života. Poznavajući obilježja svih stilova, pojedinac može usmeno i pismeno nesmetano komunicirati u znanstvenoj, poslovnoj, razgovornoj, književnoj i novinarskoj perspektivi.

Naše je težište bilo upravo na administrativnome stilu koji obuhvaća brojna pravila i kojih se prilično strogo pridržava. Međutim, vidjeli smo da je ovaj stil podložan i brojnim pogreškama. Ovim smo radom prikazali njegove najznačajnije elemente te stekli dojam da se od sudionika ove vrste komunikacije očekuje visoka razina jezične naobrazbe, dakako, ako se želi poslati jasna poruka. Ipak, postoji i druga strana spomenutog stila, a riječ je o pogreškama koje ga naprosto *guše*. Osvrnuli smo se na krucijalna obilježja koja se odnose na jednostavnost, jasnoću, kratkoću, neemocionalnost i racionalnost.

Posebno smo se posvetili rečenicama koje su prisutne u administrativnome stilu. Kako bismo što lakše shvatili i percipirali elemente tekstova pisanih administrativnim stilom, na odabranim smo primjerima detaljno proučavali rečenice.

Zaključili smo da u našem korpusu ima najviše pogodbenih, atributnih te jednostavnih proširenih rečenica. Također, od glagolskih oblika upotrebljava se prezent, perfekt te futur I. Pleonazmi su u našem korpusu brojni, a upravo su oni i karakteristični za administrativni stil općenito. U *Ustavu RH* uočili smo bezlične rečenice pa možemo zaključiti da je i bezličnost jedna od odlika administrativnoga stila.

9. LITERATURA

- Anić, Vladimir; Goldstein, Ivo. 2005. *Rječnik stranih riječi*. Novi liber. Zagreb.
- Barić, Eugenija i dr. 2005. *Hrvatska gramatika*. Školska knjiga. Zagreb.
- Frančić, Anđela; Petrović, Bernardina. 2013. *Hrvatski jezik i jezična kultura*. Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“. Zaprešić.
- Frančić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2005. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
- *Hrvatski pravopis*, 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Katnić-Bakaršić, Marina. 2001. *Stilistika*. Sarajevo.
- Kovačević, Marina; Badurina, Lada. 2001. *Raslojavanje jezične stvarnosti*. Izdavački centar Rijeka. Rijeka.
- Krampus, Vicko; Zrinjan, Snježana. 2013. *Poslovni hrvatski jezik*, udžbenik drugo dopunjeno izdanje. Grupa VERN d.o.o. Zagreb.
- *Povijest hrvatskoga jezika: 4. knjiga: 19. stoljeće*. 2015. Ur. Bičanić, Ante; Lisac, Josip; Pranjković, Ivo; Samardžija, Marko. Croatica. Zagreb.
- *Povijest hrvatskoga jezika: 5. knjiga: 20. stoljeće – Prvi dio*. 2018. Recenzenti: Turk, Marija; Matas Ivanković, Ivana; Kuna, Branko. Croatica. Zagreb.
- Pranjković, Ivo. 2003. *Jezik i beletristika*. Disput. Zagreb.
- Samardžija, Marko. 1995. *Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika*, udžbenik za 4. razred gimnazije. Školska knjiga. Zagreb.
- Silić, Josip. 2006. *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Disput. Zagreb.
- Vodopija, Štefanija. 2006. *Opća i poslovna komunikacija*. Naklada Žagar. Rijeka.
- Miličić, Vjekoslav. 2003. *Opća teorija prava i države*. Vlastita naklada. Zagreb.
- Pranjković, Ivo; Silić, Josip. 2007. *Gramatika hrvatskoga jezika – za gimnazije i visoka učilišta*. Školska knjiga. Zagreb.

INTERNETSKE STRANICE

- *Administrativno-poslovni stil.*

<https://www.scribd.com/doc/283536544/Administrativno-poslovni-stil> (pristupljeno: 28. kolovoza 2018.).

- Andrijanić, Ljubica. 2009. *Administrativni stil*. Hrvatistika, Studentski jezikoslovni časopis. god. 4., br. 3. Osijek. www.hrcak.srce.hr (pristupljeno: 1. kolovoza 2018.).

- Blagus Bartolec, Goranka. 2017. *Glagolske kolokacije u administrativnome funkcionalnom stilu*. Rasprave, Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 43/2. Zagreb. www.hrcak.srce.hr (pristupljeno: 1. kolovoza 2018.).

- Stolac, Diana. 1997. *Nazivi hrvatskoga jezika od prvih zapisa do danas*. Filologija, 27. Zagreb. www.hrcak.srce.hr (pristupljeno: 1. kolovoza 2018.).

- Hudeček, Lana; Vukojević, Luka. 2006. *Ne samo... nego/već (i) ustrojstva*. Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 32. Zagreb. www.hrcak.srce.hr (pristupljeno: 19. rujna 2018.).

- *O hrvatskome jeziku*. <http://ihj.hr/stranica/o-hrvatskome-jeziku/26/> (pristupljeno: 1. kolovoza 2018.).

- Pranjković, Ivo. 1998. *Habitualne rečenice u hrvatskome jeziku*. Izvorni znanstveni članak. Zagreb. www.hrcak.srce.hr (pristupljeno: 19. rujna 2018.).

10. IZVORI

- <https://zakon.hr/z/100/Opći-porezni-zakon> (pristupljeno: 15. rujna 2018.).
- <https://zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon> (pristupljeno: 15. rujna 2018.).
- <https://zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske> (pristupljeno: 15. rujna 2018.).

11. SAŽETAK

Ovim se radom nastoji naglasiti važnost višefunkcionalnosti hrvatskoga standardnog jezika s posebnom pozornošću na administrativni stil. Nakon kratkoga prikaza hrvatskoga jezika i komunikacije općenito, prelazi se na središnji dio rada u kojem se govori o funkcionalnim stilovima, njihovim obilježjima, a naposljetku se objašnjava administrativni stil. U tom se dijelu ističu glavne odlike administrativnoga stila s naglaskom na rečenice koje se zatim analiziraju na konkretnome primjeru. Cilj je objasniti važnost i potrebu za proučavanjem funkcionalnih stilova u hrvatskome jeziku. Jedan je od najvažnijih zasigurno administrativni stil bez kojega bi poslovni svijet bio nezamisliv, a vjerojatno i nemoguć.

Ključne riječi: komunikacija, hrvatski jezik, funkcionalni stilovi, administrativni stil

12. SUMMARY

With this scientific work we want to emphasize the importance of the multifunctionality of the Croatian standard language with special attention to the administrative style. After the short review of Croatian language and communication, we move forward to the central part of this scientific work where we talk about functional styles, their features, and at the end we're explaining the administrative style. At this part we point up main features of administrative style with emphasis on sentences, and they are being analyzed on a concrete example. The main goal is to explain the importance and need for functional styles in the Croatian language. One of the most important is certainly an administrative style without which the business world would be unimaginable and probably impossible.

The key words: communication, Croatian language, functional styles, administrative style